

Marian Ilea

Noaptea din Mittelstadt

Cuprins

SKYPE-UL MĂTUȘII MĂRIE A VĂLEANULUI / 5	
ERA NEGRU CA DRACUL ȘI AVEA OCHII ROȘII / 15	
DOI ARTIȘTI: CHIFUȚĂ ȘI CLEMENTE / 21	
EȘTI FRUMOASĂ, IOANA, TE IUBEȘTE NENEA ILIE / 30	
ÎI CEVA NECURAT CU FANTOMA DIN IEUD / 38	
CONFESIUNEA / 47	
TIRISTUL / 54	
ULTIMA NOAPTE DE DRAGOSTE LA LONDRA / 63	
PICTORUL DE PANCARTE / 70	
POETUL ORAȘULUI BAI-A-SPRIE (ARTICOL DIN PRESA LOCALĂ) / 80	
ȘVABUL / 93	
STIRB ZUR RECHTEN ZEIT / 105	
BARTOLOMEU ROSTAȘ – AURARUL / 118	
NOPTILE ICLEJIEI LUI PACHI / 138	
CIUMA / 156	
MĂRTURISIREA DE CREDINȚĂ A CĂLUGĂRULUI KELEMBERGER IGNAȚIU / 174	
CHIFUȚĂ ȘI CLEMENTE (VARIANTĂ) / 182	

Skype-ul mătușii Mărie a Văleanului

Valerian Văleanu se născuse în anul o mie nouă sute șaiszeci, în orașel. A împlinit cincizeci și șapte de ani. Necăsătorit. A copilărit în „Colonia lui Maier”. Două străzi lungi, case identice, cu grădini cu flori în față și crîșma lui Maier lîngă azilul de bătrîni.

Piști, Piști, cel mai cel tînăr din „Colonie...”, nouăsprezece ani, Piști, Piști, prietene, purta sub braț, toată ziua, numai cărțile lui Mario Vargas Llosa. Orice femeie, tînără, coaptă, bătrînică, s-ar fi culcat cu el, și subțirica Zoe, zurlia Zoe, poncișă, tot așa, „doar dacă ai dori să fii doamna inimii mele, Zoe, doar dacă ajungi cavaleră lui Piști din «Colonia lui Maier», doar dacă mergem întîi la biserică, Zoe poncișă, subțirică și zurlie...”, „altceva Piști, altceva, vreau altceva, Piști, Piști, prietene”, „du-te, Zoe, plimbă-te, zurlie Zoe, prin «Colonia lui Maier», pe aleile grădinii zoologice”.

Piști cel deștept, cel înalt, cel lat în spate... „De ce i-ai împlîntat cuțitul în piept, Simi, la cîrciuma lui Maier din «Colonia lui Maier», de ce, Piști, prietene, de ce, Simi, de ce?”

„De spaimă, Valerian, credeam că mă va omorî, de spaimă, ori poate din spirit de conservare.”

Piști, ajuns singur, depresiv, în anul o mie nouă sute șaptezeci și șapte, Zoe făcîndu-și cruci largi la biserică, zurlia bucuroasă că nu s-a întîmplat, Piști trist, bolnav, cavalier, elegant, mort în somn în anul o mie nouă sute șaptezeci și opt...

Ildikó-néni făcea de mâncare de trei ori pe zi, Ildikó-néni, gomboțuri cu prune, cu caise, cu cireșe, fiică-sa, doctorița, picioare groase, frumoase, chiloți roșii cu cipcă, de unde știu? cum să nu, am văzut-o, se apleca sau se ridica pe vîrfuri, peste chiloții care-ți ardeau privirea avea ciorapi-pantaloni din nylon... o mie nouă sute șaptezeci și cinci, erau la modă ciorapii Adesgo, fără ei chiloții fetei lui Ildikó-néni, fără ei chiloții doamnei doctor, fără ei chiloții fetei bătrîne nemăritate la patruzeci și doi de ani, cu amant de la morga spitalului, targagiu, spălător de morți gălbui, erau roșu-aprins, ascundeau flăcările dintre buclele ei, așa credeam la cincisprezece ani împliniți în anul acela și cu ei, chiloții, roșu-pal, intrați parcă între buci, oh, ce imagine, cîtă pasiune, o chema Estera, fetița bătrînă a lui Ildikó-néni, mădărită, ținută de mîna prin parcul Széchenyi din orașelul nostru, din Baia-Sprie, înghesuită și-n tufșuri, amor la grădina zoologică, în fața leilor, în fața urșilor, în fața nepăsării, maimuța tristă și bătrînă, curioasă, sărea în grătile cu plasă, se lovea la cap, la bot, la fâlci, pe la spate, ce vremuri printre chiloții ăia roșii, Estera privea fix în cușca leilor ca un îndemn, ciorapii-pantaloni rupți, unde trebuie Ioșca se împlînta, numai la grădina zoologică i se scula și de-aia... în jur, alei pietruite, piațete de unde ajungeai la locul cu păsări și plasă de sîrmă pe laterale, sus nu era rău, pe la spate era perfect, Estera roșie la pielea feței, mai roșie decît chiloții cu cipcă albă, targagiul o ținea de mîna prin parc, Ildikó-néni cu gomboțurile cu caisele, cu cireșele, cu prunele, ooh, ce frumoasă era fiică-sa, ce greu era să ai cincisprezece ani în o mie nouă sute șaptezeci și cinci.

Ildikó-néni gospodina, cu părul alb, prins într-o plasă de nylon, patru clase de liceu, născută-n anul o mie nouă sute zece, alte vremuri, toată „Colonia lui Maier” îi știa povestea, membră de partid în anul o mie nouă sute patruzeci și șase, căsătorită, mamă, curvă la petrecerile unde bărbatu-său cu elementele dubioase, cu speculanții, cu spionul internațional o puneau în pielea goală pe masă, mama Esterei la dispoziția societății de orgii, poate aflată în solda serviciilor britanice. Ildikó-néni, fiică de frizer din orașel... în

o mie nouă sute șaptezeci și cinci, Estera zicînd: „Nu pot să te mai las, nu mai aștept, Valerian”, aveam cincisprezece ani, „hai, printre chiloții roșii, în patul înalt, hai, o relație intensă”, uite că aproape îmi jură credință doamna doctor, fata bătrînă, fiica gomboțurilor cu prune, mai ales cu prune, mănîncă să crești, și creșteam la cincisprezece ani, crești, pînă la șaptesprezece tot crești, oh, zicea Estera, ce frumos crești.

Ildikó-néni, secretară la Crucea Roșie, în anii cincizeci în conducerea partidului, intrînd de bunăvoie cu Cosmina în pat, două muieri, o casnică, jurîndu-și credință în biserică, Ildikó-néni cu bărbat, Cosmina cu bărbat în Simeria, călătorea săptămînal pe trepte de trenuri, în condiții grele, pînă-n orașel, călătorea ca o casnică la Ildikó-néni activista, Cosmina vorbind la sediul de partid, în anii cincizeci, de viața anormală, de Ildikó-néni, pentru un serviciu la organizația locală de Apărare Patriotică și un apartament la bloc... o trăda pe mama gomboțurilor... fără remușcări o trăda.

Crește, crește, gema Estera doctorița, fata bătrînă, era bine pentru un tînăr la cincisprezece ani, la șaisprezece ani, la șaptesprezece ani, nu mă coștolești, nu mă guști... de tot, vreau, gema Estera, după aceea alerga cu targagiul la leii, la urșii, la maimuța din grădina zoologică.

Una mie nouă sute cincizeci și șapte printre gomboțuri cu prune, Ildikó-néni pleca în satele din jur la întovărășiri, se dezbrăca pe apucate, cu furie, cu activistul acela, altul, acela, altul. „Ceea ce a dus la compromiterea femeii în fața maselor populare”, voturi de blam, Ildikó-néni cu fostul prim-secretar local în dormitoarele partidului muncitoresc, ca o prostituată, îngropîndu-și bărbatul, plîngînd la cimitir pînă a doua zi, sau prima dimineață de după, în brațele preotului romano-catolic, îl coștolea, îi prelua contabilitatea parohiei, falsifica, măsluia cecuri, cheltuia Ildikó-néni banii romano-catolicilor băiesprieni, mănîncă gomboțuri și crești, crești cît de mult, la șaptesprezece ani nu mai creșteai, cît era atîta era, cît e atîta e Estera, bine și așa, zicea doctorița fata bătrînă, azi mergem împreună la grădina zoologică, Valerian, numai dacă mănînci gomboțuri cînd ne întoarcem, mănînc, emoție

în fața cuștilor. Promiți? Cum să nu promiți în fața unei muieri cu picioare groase și lungi, cu buci cu chiloțeei roșii cu cipcă și fără ciorapii-pantaloni Adesgo... în fața leilor, urșilor, maimuței bătrâne care-și izbea cu disperare capul de plasa de sîrmă ce o păzea de gratiile cuștii...

* * *

Către dimineață își amintea. Valerian, Piști, Ildikó-néni, Estera, „Colonia lui Maier”. Valerian Văleanu pleca în aceeași dimineață în Ieud. Lua un cameraman. Alegea un subiect. Filma, monta, uita... pînă cînd..., în altă dimineață aproape mijită, apăreau Valerian, Piști, Ildikó-néni, Estera, și o lua de la capăt. Era redactor-șef la televiziunea locală din orașel. Valerian Văleanu din „Colonia lui Maier”... aproape de cîrciumă... lîngă azilul de bătrîni...

* * *

Valerian Văleanu rămăsese uluit. Ca-n fiecare dimineață, era în bar, unde citea ziarul local, se uita la muncitorii care intrau, cereau vodcă, o dădeau peste cap și plecau la treburi. Nouăsprezece aprilie era o zi ca oricare alta. Ieri dimineață filmase în Ieud la mătușă-sa. E greu să faci materiale pentru o televiziune locală cu neamurile de sînge. E și mai greu să montezi materialul filmat. Valerian Văleanu era redactor la televiziunea orașului, își memora imaginile filmate, stabilea cadrele de început ale reportajului. Mătușa Mărie avea Skype la laptop. De-aici trebuia pornit, își spunea Valerian Văleanu în acea dimineață.

În bar rămăseseră el și o tînără cu țîțe mari. „Are maximum optusprezece ani, Estera la optusprezece ani”, își spunea Valerian Văleanu, neputînd să-și desprindă privirea de la decolteul larg. „Se văd bine”, își zicea redactorul televiziunii locale. Tînăra sorbea cu un pai din paharul plin cu suc de portocale galben și gros. „Ai cincizeci și șapte de ani, Valerian, și trebuie să te ferești de fărîmături, altfel...”, își zicea redactorul televiziunii, stabilind imaginile de început și apoi cu lehamite și cu lene da din mîna,

zicîndu-și: „O las pe mătușa să povestească și gata materialul”. Tînăra se uita din ce în ce mai insistent la Valerian Văleanu. Își trecea mîna stîngă pe șold în sus. „Nu-i așa că m-ai fute?”, zicea Estera tînără, prinzîndu-i privirea parcă într-un clește.

Mătușa Mărie a Văleanului prinsese a vorbi din cardul ce se derula în camera de filmat. Valerian Văleanu o auzea, dar nu vedea nici o imagine filmată. Privirea îi rămăsese prizonieră pe decolteul larg, adînc, întrezărea sfîrcurile mari și maronii ale Esterei. N-avea liniște, derula înregistrarea cu mătușa Mărie, sperînd să ajungă mai repede la fărîmăturile muierestii.

* * *

Ai zînit p-acasă, nepoate Vălerian, ca să ne filmezi și să ne dai la televizor, că bine faci, amu' de cînd se vede TeVe-ul local în Ieud, tăți ne uităm ca prostiți. Decît atîta harță la alte TeVe-uri, mai bine punem pe localu' nost', c-așa-i zicem, și ne vedem pă noi. Faci bine că dai oameni de-aicea. Cîți ani să am? da cîți îmi dau ăia care mă văd și m-aud, dacă omu-i în două mii și șaptespe, fă o socoteală-n spate pînă ajungi de scazi optzeci și șapte, și dai de anu' nouă sute treizeci, egzact cînd m-am născut. Din cincizeci și șapte torc lîna tăt la poarta asta, și ia c-o trecut șazeci de ai, tăt de-atunci pă gardu' ăsta atîrna cergile de vîndut, că-s mai călduroase ca păturile de la orașe și de-aia îs apreciate în orașele unde mărg și la București. „Vine tanti”, c-așa să zice p-acolo (nu mătușă, ca p-aici), „Mărie Văleanu din Ieud cu cergile din lînă”, zic doamnele în Piața Amzei. Că am clientela personală care m-așteaptă și mă omeneste după ce fac atîta drum. Amu-s apreciate și păste hotare, Vălerian, că vin din Franța ori Germania după iele să le ducă, să le țină de cald p-acolo, pîn țările lor.

Stau, Vălerian, aci la poartă ca o imagine pitorească de care să se îndrăgostească turiștii, că așa stă scris în franceză și germană și engleză și-n limba noastră pă pliantu' făcut de unu' de-a lu' Borza, un cocon de triizăci și ceva de ai, care să pricepe la reclamă și care mi-o zîs mai an: „Mătușă Mărie a Văleanului din Coasta Băleștilor de la noi din Ieud, lasă-mă să-ți fac pliant ca să vadă proștii ăștia

care vin din alte țări cine ești și ce valoare au cergile pă care ți le cumpără”. Și l-am lăsat să facă pliant, ș-o crescut vânzarea, că ăia care cumpărau luau pliantu’ și-l dădeau la alții în țările lor care vineau la Ieud să mă caute și-ntrebau unde-i pitoreasca mătușă care toarce în poartă. Amu’ așa să face comerțu’ în lume. Nu-i prost tînăru’ lu’ Borza, care-o mai zîs: „Mătușă Mărie, pliantu’ ăsta-i un tablou pă care-l fac, da-n spatele lui stau poveștile dumitale, să le spui, c-or veni și cu traducător oamenii ăia străini și îi vinde cîte cergi nu-i puté face”. Așa o și fost. Da’ am dat de lucru la alte muieri și io amu’ stau la poartă, torc iară cergile, le fac altele, eu le vînd și cîștig. Pă lîngă cergi am și produse tăt din lîină de-a noastră, mai mari ori mai mici, mai ieftine ori mai scumpe, după cum îi clientu’. Adică măsor puterea lui de cumpărat și dă-i: trăistuță cu sare și piper, adică pepit îi zice, ori hanorace, și-i băsădesc ca să mă asculte atent: „Văzut-ai așé trăistuță ori hanorac oareunde, domnule, ori doamnă? Spune drept că n-ai văzut”. Am ajuns, Vălerian, la o vîrstă pă care-o am, să fiu o comerciantă, că așé-mi zîce, bună și energică, cum n-am fost cînd eram comunistă aci-n sat. Adică nu pot să stau și să nu fac nimic, și să zîce la primărie și la școală pîntre intelectualii din sat că „Mărie Văleanu are un simț al umorului ieșit din comun”. Adică să-ți traduc, Vălerian, am vîndut tot ce-am produs cu femeile din sat și vînd tăt ce se produce din lîină.

Mai an, Borza ăla tînăru’, cu pliantu’ lui deștept, ajută-i Doamne, că numa’ bine o făcut, o apărut c-un franțuz de-a’ lui, un artist, ceva acolo, și i-o tradus ce povesteam, adică ce-ți spun și ție și celor care s-ar uita la mine la televizor. Franțuzul i-o spus lu’ Borza în limba lui, și Borza mi-o spus în limba mé, că: „Doamnei, auzi Vălerian? Maria nu pare a i să fi știrbit din vervă, chiar dacă are o muncă grea și dificilă”. Am învățat vorbele aiestea, Vălerian, ca să le știu zîce. Borza o crezut că-s mai îngrămădită, da’ mi le-o zis de șapte ori și le știam ca la școală pă de-a rostu’. La lîină să lucră și pînă apă și pînă ger de îngheață hainele pă femeile din Ieud cînd să duc în februarie la vîltoare. Da’ să merită. Pîntru tinerii de azi nu-i așé, că ăștia mai noi îs deștepți, adică nu-s proști că-și fac bani altfel.

Io, cînd mi-am purtat coconu’ Ștefan la facultăți, că-l cunoști, că ți-i văr, luam de-a umăr cergile și tunde-o de-a lungu’ și de-a latu’ țării și pîn’ la București și pîn’ la Pitești și pînă tăt țara noastră. Ș-apoi ajungeai în orașe și du-te pă străzi să nu te vadă comuniștii, pînă găseai unu’ care să cumpere atîta umblai. Noroc că-s lungi străzile și găseai oameni cu interes, că nu băga gaz Ceaușescu în blocuri și numa’ căldura de la cergi ajută poporu’. Ș-apoi, Vălerian, purtam cergile așé, pă spate, că pă unde era baieru’ de la traistă mi se făcē rană, că ș-amu’ am urmă la umăr.

O luam la drum din Ieud pîn’ la gara de la Iza, ș-apoi pă la Vatra Dornei, pîn’ la Botoșani. Coboram în gios la Roman, cînd gătam vîndutu’, scriam o adresă acasă la uncheșu-tău Ion, fie iertat, că-i în cimitir de nouă ai, îmi trimité colet urgent, mare, cu-alte cergi, și urma Iași, Vaslui, Galați, Brăila, tâte orașele alea. La tren luam bilet valabil pîntru o lună de zile. Staționam unde vroiam, mă dădeam gios, vizam biletu’ și gătam treaba ca să mă sui în alt tren, să mărg mai departe, în alt oraș, și-n alt oraș, pînă ajungeam în București ori în Pitești, treceau trii săptămîni. Acolo gătam turneu’ și-o luam înapoi cătră Ieud. Aveam în picioare încălțări de gumă, că mi să făceau bășici pă pielea de la degete de la iele. Da’ era rentabil, adică să merita.

Așé o fo’ atunci, Vălerian, era musai de mărș, că nu era altceva de făcut. În Ieud aveam colectiv, pămîntu’ care l-ai avut l-o luat comuniștii ăia, salar n-ai avut, penzie de unde să ai, giudecă-te, de erai în situație, nepoate, n-ai fi făcut la fel? Coconi de crescut o fost, la familie de făcut mîncare o trebuit și nici pămînt, nici salar, nici penzie și nici nimic. Adică ăia de la colectiv îți dădeau cinșpe ari de pămînt, din ăla luat de la tine, ca să-l muncești pîntru familie, dacă lucrăi șaptezeci de „norme negre” pîntru colectiv și pîntru comunism, adică neplătite. Adică o fo’ chiar rău, și-amu’ îi mai bine, ai grădina ta, pămîntu’ tău.

Haida-n casă, Vălerian, c-apoi voi fa’ și de mîncare, adă și cameramanu’ ăsta ce-i cu tine, aici am pus: hanoracele, trăistuțele și cergile care n-o-ncăput și nu-ncap pă gard, îs expuse ca-ntr-un muzeu cu vânzare.

Nouă ceasuri pă zi, de la zece și pîn' la nouăsprezece, stau cu caiu' ăsta din care torc, că vin turiști și-și fac și fotografiile cu mine, că-s împrăștiată cu imaginea în tătă Europa. Da-i bine, că toți plătesc.

Uită-te și-n pliant. Borza o scris fain: „Mătușa Mărie Văleanu oferă turiștilor o imagine idilică”, și-i fotografie cu mine, cu caiu', uită-te cum torc.

La o gubă ori o cergă îi de lucru și-o lună de zile, de cînd torci firu' și-apoi îl pui la țesut în război și-apoi la vîltoare. Numa' la o gubă iei și patru sute de lei din ăștia noi. Da-i rentabil, nepoate, și-acu' gata, azi nu mai stau, mergem în casă să-ți fac o găină friptă la cuptor, că rar vine nepotu' de la oraș la mătușă-sa Mărie din Ieud. Și cînd mîncăți mi-ți zîce și cînd m-oi vidé la TeVe-ul local cu tâte cîte le-am zîs la poartă, că le-oi spune la tăți în Ieud ca să uite și să mă vadă cît îs de dășteaptă. Și de să vede și-n alte părți poate m-or căuta și alții și iară mi-a crește clientela, că unde-s mulți cumpărători nu strică să mai apară și alții, c-așa-i în afacerile astea ale comerțului, nepoate Vălerian.

* * *

Vălerian, mintenaș să coace găina-n cuptor și mîncăm, da' pîn-atunci să-ți spun așé în particular de văru-tău Ștefan, pîntru care am lucrat de la douăzeci și opt de ai cu cergile ca să-l pot crește și face domn de oraș. Așé cum am muncit și cu Ștefănuț nepotu' ca să facă școala și facultatea în vremea asta mai nouă de-amu'. Și ce crezi, Vălerian, că face văru-tău, știu de la noră c-o fo' aci luna care-o trecut și-o spus tăt, și ce crezi c-o spus, Vălerian, că bărbatu-său, adică fecioru-mio, o-nțilnit amu', cînd are șaizeci de ai, pă nu-ș' ce Schip, oarece muiere tînără din Turnu lu' Măgurele, adică o văzut-o și s-o povestit cu ie pă Schip, și-apoi aia o venit în Baia-Spie de i-o sucit capu', că Ștefan stătea pă scaunu' din bucătărie ca un prost, cu lingura-n mîină făr' să mîinînce, că-i era dor de aia tînără și-i zîcé la noră-mea: „Ajută-mă, femeie, că nu mai pot”. Am fost io la baba asta de la noi, care-i cu legări și dezlegări, Irina, Vălerian, tomna-s trecute trii săptămîni, și mi-o zîs că Ștefan îi făr_măcat de-aia din Turnu și că scapă greu.

Atuncea, Vălerian, mi-am cumpărat un laptop cu Schip ce-l țin în camera de somn, l-am chemat pă Ștefănuț nepotu', care muncește ca specialist la laptoape în Cluj, să mă-nvețe. Și cînd m-am învățat, Vălerian, l-am luat pă Schip pă fecior, i-am zîs: „Răspunde cu Schipu' tău, Ștefan, că-s mă-ta”, am tăt zîs pînă i-o apărut chipu' cătră miezu' nopții pă ecran. „Îs mă-ta, mă, și-am auzit de la noră de-aia din Turnu”, și i-am zis multe și-apoi i-am dat și-o pildă, Vălerian: „Mă, Ștefane, da' crezi că io pă Ion, pă tată-tău, l-am luat din iubire, mă? nu-i așé, l-am luat c-o fo' primu' lîngă gard și io am fo' proastă, mă, că aveam problemă c-un rinichi și mămuca mé, bunică-ta, fie iertată, credea că ră-mîn nemăritată, și zîcé: „Mărie, ie-l p-ăsta că nu-i rău, și gata, te-ai scăpat”. Și l-am luat, Vălerian, și i-am spus la pămpălău pă Schip: „Auzi, Ștefane, că-s mă-ta, mă vezi, mă, dintr-o sămînță de-a lu' Ion ai ieșit așa un inginer pămpălău cum ești acuma și făr_măcat, că inginer te-am făcut io cu cergile, pămpălău te-o făcut Ion cu sămînța lui și făr_măcat te-o făcut aia din Turnu. Că le știu pă toate, că le cunosc, Ștefan”, așé-i tot spuneam, Vălerian. Că era trecut de miez de noapte. Și-apoi am continuat cu pilda: „Da' ce crezi tu, c-așé am rămas în sat, numa' cu tată-tău? o venit clopotaru' cel fain, trecea pă drum, saluta frumos, era nalt, mîngîia cu ochii, pînă l-am tras în casă și i-am zîs oblu: «Nu-i așé că m-ai fute, măi?»». Și nu i-o părut rău, da' nici mie. Da' astea o fo' p-ascuns, fără să știe Ion ori muierea aia de clopotar care-mi era vecină. Așé o ținut ani întregi, pînă aia l-o prins a chinui, că-ntîi m-o bănuit și-apoi o știut, și merjea clopotaru-acasă, trăjé o pălincă, mînca și se băga-n pat să nu-și audă muierea bătînd din clanță. Pîn' mi-o zîs o dată: «Mărie, nu știi tu ce trăiesc io». Da' era pré tîrziu, că-n dimineața următoare i-o pușcat o venă-n cap și-o murit. L-o-ngropat în cimitiru' din Susani și mi-o transmis vecina, care-i crăpată și-aia amu' și-ngropată, că n-am ce căuta la mormîntările clopotarului iei”. Da' m-am dus, Vălerian, așé i-am spus și feciorului, și-apoi mergeam duminica seara pă ascuns la clopotar cu cîte-o floare, că duminica după-amiaz' era vecina acolo. Ba m-am ales și cu vorbe, că l-am omorît, că l-am chinuit, și altele, pîn' s-o dus și Ion lîngă clopotar și vecina tăt acolo.

Așa am băsădit pă Schip, și i-am mai zîs: „Ștefane, ai înțăles, mă?”, o zîs că da, adică să nu știe nora și poți sta cu aia din Turnu

cît vrei, c-aşé-i tăta treaba, dacă nu să află, îi ca şi cum nu-i. O zîs c-o priceput, Vălerian, da' astea cu Schipul nu ştiu dacă-s ca-n realitate, om vidé. No, gata cu poveştile, nepoate, săzi şi mîinîncă, să-ţi umezeşti gura, ş-apoi ti-i duce-n drumu-ţi. Şi ce-a mai fi om vidé, că ce-o fo' văzut-am. Şi cînd îi cazu', pot activa Schipul să-l vād pă fecior, şi de-i cazu', i-am spus, să nu cumva să fie, urc în Rata de oraş şi cobor în faţa blocului unde stă aia din Turnu cînd îi cu iel, ş-om vidé ce-a ieşi şi ce s-a alege din fărîmăturile iei.

No, săzi pă laiță, nepoate, taci şi iartă că ți-am zîs năcazu' ăsta, şi uită-l, da' tare bine m-am uşurat, îi bună găina că-i de coteţ şi te vād tare slab, de parcă te roade ceva pă dinlontru, c-aşé sînteţi tăti care mîincaţi din otrăvurile alea cumpărate la oraş, ori poate că aşé trebe să fiţi ăştia care lucră la TeVe-uri şi umblă pă tăte coclaurile după oameni şi poveştile lor.

Gata, mîinîncă, stai, încă nu, no, ce zîci, Vălerian, aşé-i c-am procedat corect cu fecioru' Ştefan, cu nora, cu muierea din Turnu lu' Măgurele, şi cu Schipul ăsta pă care-l am de nou?...

* * *

Se făcuse ora unsprezece. În bar nu mai era decît Valerian Văleanu. Tînăra dispăruse. „Esteră la optusprezece ani cu Valerian la cincizeci şi şapte”, şi-a spus redactorul televiziunii locale. Ceruse nota de plată. „Tînăra aia din faţa mea a plecat de mult?”, întrebare, gîtit, Valerian Văleanu.

„Care tînără, domnule Valerian?”, îi răspunse chelnerul. „N-a intrat nicio parte femeiască în local în dimineaţa asta.”

„Avea sfîrcurile ca limbuţele clopoţeilor din vremurile de iarnă, cînd umblam pe uliţele din Ieud la colindat, şi ţiţele ca gomboţurile umflate cu prune, cireşe şi caise, multe prune, puţine caise şi mai puţine cireşe, băiete”, îngăimă Valerian Văleanu ieşind din barul crîşmei lui Maier. Se grăbea la redacţie, unde avea mult de lucru. Monta materialul filmat cu mătuşa Mărie a Văleanului din Ieud şi uita.

Era negru ca dracul şi avea ochii roşii

În Chiuzbaia, la cinci kilometri de Baia-Sprie, s-au născut Iosif Vissarionovici Bele şi Vladimir Ilici Paşca. Era anul una mie nouă sute treizeci şi unu. Cei doi au apărut în aceeaşi zi, în locul numit Groape. Părinţii lor erau mineri. Bele lucra la Mina Herja. Paşca la mina Baia-Sprie. La scurt timp de la naşterea celor doi, cunoscutul Marmorosch Blank a dat faliment la Bucureşti. Şi cum începuse prima curbă de sacrificiu în România, nici în Chiuzbaia lucrurile nu mergeau prea bine. Minerii Bele şi Paşca au ajuns şomeri. Ca să se răzbune pe capitalism, Bele l-a poreclit pe Iosif Vissarionovici, fiul lui de nici un an, Lenin, Paşca i-a spus lui Vladimir Ilici, Stalin. În Chiuzbaia așa le-au rămas numele. Aşa-i strigau mamele lor cînd îi chemau în case. Aşa le spuneau, mai tîrziu, minerii şi așa le-a spus şi preotul la biserică atunci cînd le-a sosit vremea înşurătorii.

Iosif Vissarionovici Bele, zis Lenin, şi Vladimir Ilici Paşca, zis Stalin, s-au angajat la mină. În anii '60, cei doi erau membri de partid. În scurtă vreme, au ajuns secretari ai organizaţiilor de bază: Stalin la mina Herja şi Lenin la mina Baia-Sprie.

Au condus destinele partidului comunist pînă au ieşit la pensie.

Mina Herja şi mina Baia-Sprie aparţineau Centralei Minelor din Baia Mare. Stalin îi repartiza butelie pentru aragaz lui Lenin şi Lenin făcea la fel pentru Stalin. Cînd s-au dat pentru organizaţia de bază două televizoare color, Stalin a primit unul de la Lenin şi Lenin l-a primit pe al doilea de la Stalin.